

Kwiecień 2000. Finał pierwszej edycji
Rankingu Szkół Wyższych

Pierwsze 25 lat

Kwiecień 2000.
Okładka
pierwszego
numera
rankingowego.

Dwadzieścia pięć lat temu profesjonalny Ranking Szkół Wyższych wydawał się w Polsce równie niewyobrażalny, jak dziś nie wyobrażamy sobie, że mogłoby go nie być. Postanowiliśmy przygotować taki ranking, aby ułatwić maturzystom i ich rodzicom edukacyjne wybory. Wystartowaliśmy w roku 2000.

RANKING 2024

Ranking Uczelni Akademickich ...31
Ranking Uczelni Niepublicznych ...55
Ranking ANS i PWSZ ...65
Ranking Kierunków Studiów ...71

W roku 2000 było w naszym kraju 310 uczelni, studiowało w nich ponad 1,5 miliona osób (dokładnie 1 584 804, w tym zaledwie 6563 cudzoziemców). Liczba studentów stale rosła, w roku 2005 było ich już blisko 2 miliony (dokładnie 1 953 832), powstawały kolejne uczelnie niepubliczne, uruchamiano nowe kierunki i programy studiów. Straszna myśl o tym, że już za parę lat uczelnie zaczną między sobą konkurować o studentów z nizu demograficznego, przychodziła do głowy tylko... największym realistom.

Właśnie w takich okolicznościach rozpoczął swój żywot Ranking Szkół Wyższych Perspektywy.

Do bram uczelni zbliża się kulminacyjna fala wyżu 19-latków, która za dwa lata osiągnie swoje maksimum – pisałem wówczas jako pomysłodawca ranking. – Jasne jest też dla wszystkich, że solidne wykształcenie to najlepsza przepustka do dobrej pozycji w życiu. Zarazem oferta polskich szkół wyższych stała się w ostatnich latach tak bogata, wszechstronna i różnorodna, iż zapoznanie się z nią i wyłuskanie pomysłu na siebie wymaga nie lada wysiłku. Dlatego właśnie, aby ułatwić maturzystom i ich rodzicom edukacyjne wybory, postanowiliśmy przygotować Ranking Szkół Wyższych. Zaczynamy w magicznym roku 2000.

Magia daty to jednak zdecydowanie za mało, żeby przekonać do inicjatywy środowisko akademickie. Dla niektórych jego członków ranking szkół wyższych był czymś zdecydowanie niestosownym. W roku 2024, gdy rankingujemy nie tylko szkoły i uczelnie, ale także szpitale, miasta, polityków..., trudno nam już wyobrazić sobie, że sama idea budziła tak duże kontrowersje.

Pięć kroków do sukcesu

Do tego ranking. przygotowaliśmy się w istocie od 9 lat! – pisałem w 2000 r. – Inaugurując w 1992 roku profesjonalnie opracowany ranking liceów warszawskich, wierzyliśmy, że ułatwimy wszystkim zainteresowanym, a przede wszystkim uczniom, przemyślaną wybór szkoły średniej. Popularność naszych rankingów liceów, warszawskiego i ogólnopolskiego, przeszła wszelkie oczekiwania. Uznaliśmy więc, że pod hasłem „Rankingi to nasza specjalność!” mamy prawo zrobić kolejny krok i zacząć oceniać uczelnie.

Na początku musieliśmy rozwiązać dylemat: jak skonstruować ranking, żeby był użyteczny dla kandydatów na studia, a zarzem akceptowany przez uczelnie. Ranking liceów zapewnił nam wstępne zaufanie uczniów, rodziców i nauczycieli. Ale ocenianie uniwersytetów jest czymś zupełnie innym. Dlatego do przygotowania ranking. uczelni podeszliśmy ze szczególną starannością.

PO PIERWSZE. Odbiliśmy cykl spotkań z rektorami największych uczelni, a także z kierownictwem Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, podczas których konsultowaliśmy potrzebę przygotowania ranking. i jego główne zasady. Efekty tych spotkań dodały nam skrzydeł, ale zarazem uczuliły na konieczność corocznych konsultacji z uczelniami oraz przestrzegania ustalonych wcześniej reguł gry.

Final 2002.
Prof. Piotr Węgleński, rektor UW:
Czujemy ciągle na karku oddech UJ

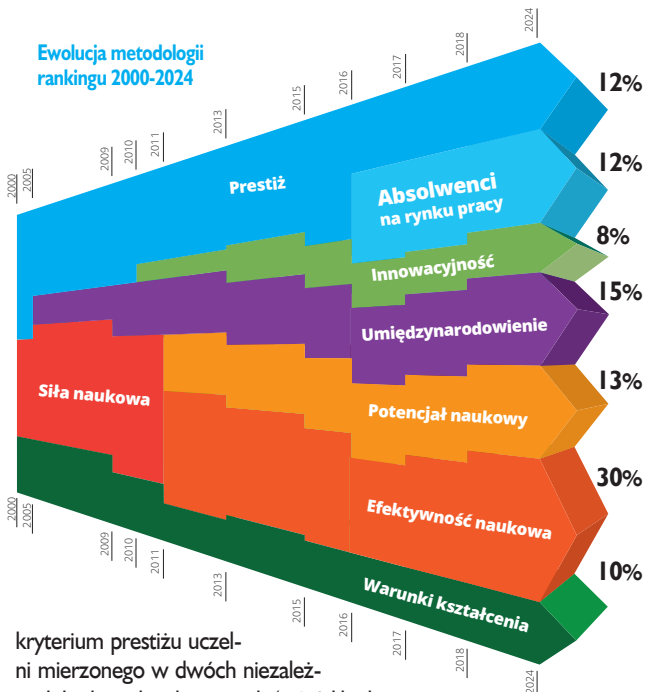
Pierwsze 25 lat

➤ **PO DRUGIE.** Aby zapewnić niezależność i transparentność rankingów, powołaliśmy Fundację Edukacyjną Perspektywy – działającą na zasadzie non profit – i powierzyliśmy jej merytoryczne kwestie związane z rankingiem. Rolą wydawnictwa była publikacja wyników rankingów oraz jego promocja.

PO TRZECIE. Każdy ranking ma dwa elementy subiektywne: **wyбір kryteriów** oraz **ustalenie wag procentowych, z jakimi te kryteria będą uwzględniane.** Wszystko inne można zobiektywizować, ale kryteria i ich wagi zawsze będą ustalane arbitralnie. Tak narodziła się Kapituła Rankingu, której wiedza i autorytet bardzo nam pomagają. Jest to gwarancja jakości i niezależności rankingów. W minionym 20-leciu pracami Kapituły kierowali kolejno: dr Grzegorz Wójtowicz, prof. Marek Safjan, prof. Bogusław Smólski oraz prof. Michał Kleiber.

PO CZWARTE. Inżynierowie wiedzą, że rzadko się zdarza, aby nowe narzędzie pomiarowe – a tak przecież można spojrzeć na ranking – od razu było odpowiednio wyskalowane. Opublikowanie rankingów, którego wyniki zbyt szybko odbiegłyby od funkcjonujących opinii o uczelniach, mogłoby „spalić” to przedsięwzięcie już na początku. Aby zmniejszyć ryzyko falstartu, nadaliśmy stosunkowo wysoką wagę, bo aż 50 proc.

Ewolucja metodologii rankingów 2000-2024

kryterium prestiżu uczelni mierzonego w dwóch niezależnych badaniach ankietowych (wśród kadry akademickiej i pracodawców). W kolejnych latach tę wagę systematycznie zmniejszaliśmy (do 10% obecnie).

PO PIĄTE. Jako osoby wyczulone na kwestie komunikacji postanowiliśmy prezentować zasady rankingów oraz jego wyniki jak najszerzej, w specjalnym numerze miesięcznika edukacyjnego „Perspektywy” zawierającym nie tylko ostateczną klasyfikację, ale również wyniki cząstkowe, prezentacje najlepszych uczelni, a także rankingową „kuchnię”. Postanowiliśmy też nadawać ogłoszeniu wyników uroczysty charakter i organizować konferencje prasowe.

Dzień próby

Po fazie projektowania i konsultowania zasad rankingów nastąpił kilkumiesięczny okres zbierania i weryfikowania danych, a potem czas obliczeń. I wreszcie uznaliśmy, że jesteśmy gotowi do zaprezentowania efektów naszej pracy.

Na uroczyste ogłoszenie wyników pierwszego Rankingu Szkół Wyższych zaprosiliśmy do Warszawy rektorów wyróżnionych uczelni, gości oficjalnych oraz dziennikarzy prasy, radia i telewizji (internet jeszcze wtedy raczkował). I wtedy zaczął się czas oczekiwania... Dni, jakie minęły pomiędzy wysłaniem zaproszeń do uczelni a terminem ogłoszenia wyników, były jednymi z bardziej nerwowych. Przyjadą – nie przyjadą, zaakceptują efekty naszej pracy – czy ją odrzucą... Czy profesjonalny ranking uczelni wywalczy sobie w Polsce prawo obywatelstwa? Były to wówczas pytania otwarte.

12 kwietnia 2000 r. w sali konferencyjnej Perspektyw zgromadziło się kilkudziesięciu rektorów najlepszych uczelni. – Mam zaszczyt powitać tę inicjatywę w imieniu rektorów zrzeszonych w Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich – powiedział prof. Jerzy Woźnicki, ówczesny przewodniczący KRASP i rektor Politechniki Warszawskiej. – Metodyka i sposób podejścia do przygotowania rankingów są czytelne. Była dyskusja nad kryteriami, przyjęto jasne reguły gry, ogłoszono je, osiągnięto po zobiektywizowaniu danych i opinii określonego, dobrze zdefiniowanego grona osób. Za rankingiem stoi grono wybitnych osobistości naszego życia publicznego, które tworzą Kapitułę. Wszystko to razem przesądza o znaczeniu tego rankingów. Ogromnie dziękuję za tę inicjatywę!

Prof. Franciszek Ziejka, rektor zwycięskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego, wyniki rankingów skomentował z właściwym sobie poczuciem humoru: *Z uwagą przestudiowałem wszystko, co napisano w „Perspektywach” na temat rankingów, szukałem wśród członków Kapituły choć jednego krakowianina i... nie znalazłem. Sami warszawiacy! Można więc ten fakt interpretować jako dowód na absolutną bezstronność wyników rankingów.*

Informacja i diagnoza

Ranking Szkół Wyższych Perspektywy od początku miał charakter konsumencki, to znaczy interesowało nas przede wszystkim to, jak uczelnie są oceniane przez odbiorców ich „produktów”, czyli absolwentów. Perspektywa nowego milenium skłaniała do refleksji nad wartością wykształcenia, rolą uczelni we

Kapituła Rankingu 2015. Siedzą (od lewej): prof. dr hab. Michał Kleiber – b. prezes Polskiej Akademii Nauk, przewodniczący Kapituły Rankingu • prof. dr hab. Marek Safjan – sędzia Trybunału Europejskiego w Luksemburgu, b. prezes Trybunału Konstytucyjnego RP, honorowy przewodniczący Kapituły. Stoją (od lewej): Włodzimierz Kiciński, Waldemar Siwiński, prof. dr hab. inż. Bogusław Smólski, Piotr Zakrzewski.

współczesnym świecie, misją, jaką mają do spełnienia ludzie nauki. Czas na rozpoczęcie takiego przedsięwzięcia jak Ranking Szkół Wyższych był zatem idealny.

Z biegiem lat, w miarę jak Ranking zyskiwał akceptację i uznanie, coraz istotniejsza stawała się jego druga rola: stał się on swego rodzaju „fotografią” polskiego szkolnictwa wyższego, wykonywaną regularnie, co roku, pod nieprzypadkowym kątem. Jedni wypadali na tej „fotografii” lepiej, inni gorzej. Były spektakularne sukcesy i równie spektakularne porażki, choć generalnie czołówka zestawienia od lat nie zmienia się radykalnie, a na pierwszej pozycji zawsze znajdował się albo Uniwersytet Warszawski, albo Uniwersytet Jagielloński (czasami było też ex aequo).

W miarę doskonalenia metodologii i przechodzenia na zewnętrzne źródła danych umacniała się kolejna funkcja rankingów, którą można by określić mianem „diagnostycznej” lub „monitoringowej”. Obserwując zmiany pozycji poszczególnych uczelni, można było określić, która z nich przyjęła właściwą strategię rozwoju (bo zyskuje w Rankingu), a która stoi w miejscu, co w praktyce oznacza cofanie się. Bo żeby pozostać w czołówce, trzeba biec szybciej od konkurentów.

Wychodzimy w świat

Ranking Perspektyw jest szeroko znany na świecie i wiele krajów, zwłaszcza posiadających w swojej historii okres podobny do Polski doświadczeń, traktuje zasady organizacyjne i rozwiązania metodologiczne przyjęte przez Perspektywy jako swoisty benchmark przy konstruowaniu swoich narodowych systemów rankingów i zapewniania jakości szkolnictwa wyższego.

W 2013 roku Perspektywy University Ranking (Poland), bo pod taką nazwą jesteśmy znani na świecie, jako pierwszy ranking narodowy otrzymał prestiżowy certyfikat jakości „IREG Approved” przyznany przez międzynarodową organizację IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence, założoną przez grupę twórców i analityków rankingów szkół wyższych z całego świata. Jako wielkie wyróżnienie traktujemy też powierzenie Perspektywom pełnienia funkcji Sekretariatu IREG Observatory. Oznacza to, że koledzy z branży mają zaufanie do sprawności i skuteczności naszych działań oraz do jakości przygotowywanych przez nas rankingów. Dlatego od-

ważnie wkraczamy na arenę europejską: w roku 2023 przygotowaliśmy EngiRank – europejski ranking europejski uczelni technicznych, który spotkał się z dużym zainteresowaniem i powszechnym uznaniem. Jesteśmy z tego dumni!

Czwierć wieku przygotowywania Rankingu Szkół Wyższych Perspektywy pozwala nam pokazywać co roku wiarygodny i pełny obraz polskiego szkolnictwa wyższego. Zależy nam na tym, żeby był jak najpiękniejszy, ale przede wszystkim – żeby był prawdziwy.

WALDEMAR SIWIŃSKI

Kierownik Rankingu Szkół Wyższych Perspektywy
Założyciel Fundacji Edukacyjnej Perspektywy

Pierwsza dziesiątka pierwszej edycji Rankingu Szkół Wyższych:

1. Uniwersytet Jagielloński
2. Uniwersytet Warszawski
3. Politechnika Warszawska
4. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
5. Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie
6. Uniwersytet Wrocławski
7. Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
8. Politechnika Wroclawska
9. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
10. Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

Final 2008 - historyczny remis. Rektorzy najlepszych uczelni, prof. Katarzyna Chałasińska-Macukow (UW) i prof. Karol Musiol (UJ)

Final 2014 - jubileusz 15-lecia Rankingu